

Тільки шляхетність могла породити шахи. Бо особистість, яка спрямовує свій пошук у себе саму та зсередини викрешує ту іскру Божу – вишуканість, здатна підтвердити наміри Всевишнього, що він створив її за образом і подобою своєю. Інтелект – неперевершене поєднання Серця і Розуму – демонструє людина на Великій Шахівниці Життя, моделлю якого є шахові турніри запеклих гросмейстерів.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА.

Кава, шахи і шляхетність

Та сама шляхетність привабила до Львова шахи вже в середині XIX століття. Інтерес до мудрої гри перші виявили інтелектуали серед студентства, професорів, правників, митців, політиків, священиків. Спочатку вони збиралися в салонах або академічних читальнях університету й політехніки, пізніше – у кав'ярнях. У міру того, як розбудовувалась архітектура Львова, що сприяла розвитку інтелектуального наукового, фінансового, мистецького середовища міста, зростав потяг людей розумової праці до гри в шахи.

– Перший шаховий клуб у Львові створили вже у 1894 році у Гранд-готелі, – запевнив відомий спортивний журналіст Іван Яремко, який досліджує історію розвитку багатьох видів спорту в місті Лева. – А найпопулярнішим місцем гри у шахи була «Віденська кав'ярня», котра й нині навпроти Гранд-готелю. А також інші кав'ярні. Відтоді львівське інтелектуальне середовище вже ніколи не полишала пристрасть до шахів. Кожний історичний період, що його проживало місто, вписував нові імена в історію розвитку львівських шахів. Загалом Львів дав світу 43 гросмейстерів.

Під час чемпіонату світу з шахів серед жінок у Львові в Дзеркальній залі палацу Потоцького відбулася презентація книжки відомого українського гросмейстера, коментатора цього змагання Адріана Михальчишина «Львів – шахова столиця України». У ній він розповів про наших сучасників – львівських шахістів, котрі продовжують найкращі традиції шахової столиці – міста Лева.

Маркіза Унікає Всього

Не випадково чемпіонат світу з шахів серед жінок, який проходив у Львові з 1 по 17 березня 2016 року, відбувався в найгарнішому палаці міста. Його називають українським Лувром, бо тут експонуються твори західноєвропейського мистецтва з Львівської картинної галереї імені Бориса Возницького. Дві молоді шахістки – українка Марія Музичук і китаянка Хоу Іфань – зустрілися за шляхетною грою в палаці, переповненому вишуканими мистецькими скарбами. Утім, здавалося, їм не до інтер'єрів палацу. Організатори запропонували суперницям грати у невеличкій залі, прикрашеній цінними картинами.

– Колись тут був кабінет ордината губернатора Галиції і Володимирії, – розповіла Оксана Козінкевич, завіду-

вач відділу європейського мистецтва XIV–XVIII століть палацу Потоцького. – Картини в інтер'єрі символізують любов, владу, мистецтво та війну. Не вникаючи у зміст картин, а лише глянувши на полотно невідомого італійського живописця «Хронос обеззброює Амура», китаянка Хоу Іфань попросила його замінити на картину з нейтральним сюжетом, бо ця відволікатиме її увагу. Я геть не здивувалася, бо знаю з практики своєї роботи, що чимало президентів, котрі бували тут, завжди просили не фотографувати їх біля цієї картини. А ось Борис Возницький у свої 85 років якраз сфотографувався на фоні цієї картини для журналу «Віче» (2011, № 7). Її зміст такий: час не владний над Любов'ю, Любов вічна.

Замість цього полотна я чомусь спонтанно обрала картину австрійського художника Тамма, на якій зображено рожевий букет троянд. Усім вона сподобалася. Однак зі мною в перший день турніру трапилася цікава ситуація. Мені зателефонували, що у Львові перебуває один поважний чоловік – почесний консул Монако в Естонії, який просить провести екскурсію палацом. Мене це не здивувало, та коли назвали його прізвище – Юрій Тамм, я насторожилася. Як з'ясувалося, просто однофамілець. Цікавий збіг обставин? Можливо. Але скільки вже років висить у палаці картина Тамма, а з аналогічним прізвищем люди до нас не приходили.

Саме картина цих квітів упродовж усього турніру була центральною «наглядачкою» над головною шахівницею і зафіксована на всіх фото та у відеорепортажах з чемпіонату.

Команда підтримки китайської шахістки, яка займала на час турніру кімнати в палаці, мала також низку своїх претензій на кшталт: скрипить паркет, недостатньо освітлення тощо. І це не дивно, бо, як каже відома приказка, «Схід – річ тонка». Та Хоу Іфань (котра не була вибагливою в побуті, ходила містом пішки, не користувалась авто) відзначила, що повітря в центрі Львова доволі свіже (що дуже здивувало львів'ян), а їжа в готелі сирисна. Щоправда, вона носила із собою фіолетовий флакончик, вміст якого не коментувала. Але зауважила, що він відганяє різну комашню, коли вона є. Під час турніру пила тільки чай, який приносила із собою і який мав різкий специфічний запах. А коли хтось з української сторони звернув на це увагу, вона байдуже відповіла, що цього не відчуває, бо звикла. Однак ніхто не запитав і

не поцікавився, чи не заважає цей запах Марії Музичук, адже чашка стояла біля шахівниці й українка змушена була вдихати невластиві для її генетики східні аромати. Чим продиктовані такі промахи в організації міжнародного турніру: випадковістю, неухважною чи надмірною гостинністю, коли гостеві дозволено все, а господар мовчки терпить?

Здавалося, й одягові обидві шахістки не приділяли особливої уваги. Та коли журналісти помітили, що Хоу одного разу надягнула градуйоване намисто, поцікавилися його історією. Тоді китайка відповіла, що з цим намистом пов'язана одна її перемога, тому й надягнула. Того дня вона перемогла. Збіг обставин? Навряд, бо в китайській філософії життя випадковостей немає, тим паче для команди підтримки шахістки, яка злагоджено обдумувала, аналізувала всі події, обставини, що виникали, і вносила свої корективи. Зрештою, як з'ясувалося, ім'я та прізвище шахістки перекладаються з китайської так: Хоу означає «маркіза», І – «унікає», Фань – «усього». Отже, назгал звучить містично й переможно: Маркіза Унікає Всього.

Команда китайських тренерів позбавила права всіх уболівальників бути з гравцями «тут і зараз»

Вимога китайських тренерів до Міжнародного турніру між Марічкою Музичук і Хоу Іфань, на думку міжнародних гроемейстерів і всіх, хто спостерігав за турніром, дискримінувала можливості любителів шахової гри повноцінно споглядати і вникати у процес гри та реально, а не віртуально вболівати за Марічку Музичук. Адже група підтримки Хоу Іфань за 15 хвилин перед початком турніру висунула умову, щоб шахістки грали за зачиненими дверима й трансляція не була прямою, а із затримкою в часі на 30 хвилин. Отже, вся публіка, яка сиділа у Дзеркальній залі палацу й спостерігала на екрані гру шахісток, бачила вже «вчорашній день». Тому постійно відбувався своєрідний ляпас у бік уболівальників, котрі ще дивилися на екран, тоді як шахістки вже завершили партію, покинули кімнату й розмовляли з тренерами. Такі ситуації свідчать про неповагу до людей. І не можна їх виправдати пересторогою, яку намагаються пояснити у ФІДЕ новітніми вимогами щодо забезпечення зловживань на шахових турнірах. Львів просто зневажили. І не знайшлося авторитетних осіб, які відстоювали б позицію країни, що приймає світовий чемпіонат. Одні українці роблять Революцію гідності, а інші прогинаються перед забанками іноземців та не відстоюють свою спортивну гідність – така думка уболівальників витала в кулуарах змагань. Адже знову ніхто з української сторони не зауважив, що арбітром була Керл Ярецькі, котра судить уже четвертий турнір, у якому грає Хоу Іфань. Схоже на те, що це, як кажуть у нас в Україні, хресна мама Хоу Іфань.

Як на мене, вимога транслятувати матч із затримкою на півгодини – це стратегія китайської команди тренерів, що прочитується по всій глибині квантової фізики та її законів. Спробуймо прокоментувати це явище. Усім уболівальникам і гравцям відомо, що «рідні стіни» сприяють, тобто гравець відчуває їхню енергетику й це йому допомагає. Уболівальники співпереживають разом із гравцями – це теж наповнює молекулу простору відповідними енергіями. Однак прийом цих енергій уже залежить від психологічного та фізичного станів гравця. У цьому разі шахісток ізолювали від уболівальників цілеспрямовано, біля них постійно перебувала Керл Ярецькі, головний суддя матчу, яка була близька більше до китайки, ніж до українки. Окрім того, уболівальники не мали можливості одночасно перебувати з ними в молекулі простору, бо їх перемістили у «вчорашній день» і тим самим позбавили святого права уболівальників бути з гравцями «тут і зараз». Адже

вся суть цієї тихої інтелектуальної гри – у поєднанні Розуму і Серця. Ось цього Серця й позбавив усіх присутніх Міжнародний шаховий турнір на звання чемпіонки світу серед жінок.

Вінок-корона для чемпіонки світу Хоу Іфань

Церемонія завершення матчу ФІДЕ за звання чемпіонки світу з шахів привнесла в цю подію багато приємних і знакових моментів. У Дзеркальній залі палацу Потоцького пролунали гімни КНР, ФІДЕ та України. Гравчині вразили присутніх своїм чарівним перевтіленням: з'явилися у святковому вбранні, яке підкреслювало їхню шляхетну молодість. Голова міста Андрій Садовий та голова держадміністрації Олег Синютка обдарували чемпіонку і гостей подарунками та пишними букетами квітів. Обидві шахістки одержали годинники та картини із зображенням Львівського театру опери і балету, де відбулося відкриття матчу. От тільки в китайській чемпіонки картина була викладена з натурального сонячного каменю – бурштину, а в Марії Музичук написана олійними фарбами.

В. о. Президента ФІДЕ Георгіос Макропулос подякував українській стороні за хорошу організацію чемпіонату й вручив медалі ФІДЕ: золоту – Хоу Іфань, срібну – Марії Музичук. Суддя Керл Ярецькі надягнула на голову Хоу Іфань вінок-корону й сама замилувалася преображенням. Адже ця чарівна прикраса несподівано для всіх надала неповторного образу чемпіонці світу з шахів, бо гармонійно вписалася в кольорову біло-чорну стилістику її одягу, волосся. А сплели цей вінок-корону на замовлення організаторів матчу майстрині львівської дизайн-студії «Треті півні». Вони використали давню техніку творення вінків для українського строю, характерну для півдня України XVIII–XIX століть, коли штучні квіточки, кольорові камінці, річкові перли виготовляли з воску. Саме такі імітовані білі перлинки, як безліч маленьких зірочок, прикрасили вінок-корону чемпіонки світу.

Kawiarnia „SANS-SOUCI“ w Lwowie, ul. Szajnochy, róg ul. Sykstuskiej - w portrze.

– Але найбільше я хочу подякувати Марії Музичук, – сказав Георгіос Макропулос. – Марія грала вдома, та аж ніяк не намагалася скористатися цим на свою користь. (А чи не скористалися цим інші? – Л. М.) На наше переконання, хороший гравець у шахи повинен мати хороший характер. За ці роки Марія Музичук довела, що не лише чудово грає в шахи, а й те, що вона прекрасна людина. На моє переконання, своєю поведінкою вона допомогла також і Хоу Іфань почуватися тут, як удома.

І ми, представники ФІДЕ, дуже пишаємося тим, що маємо серед своїх чемпіонів таких людей, як Марія Музичук та Хоу Іфань. Я бажаю їм усього найкращого в майбутньому.

Львів за цей час полонив наші серця. Місто дуже гарне, і люди дуже прекрасні. Тому ми сподіваємося, що невдовзі повернемося сюди для проведення ще якихось заходів, – зазначив Георгіос Макропулос.

І це правда: скромність, толерантність, терплячість Марії Музичук унікальні. У цьому мали можливість переконатися численні журналісти (180 акредитувалися на матч), котрі постійно по завершенні кожної партії засипали гравчинь запитаннями, просили автографи, інтерв'ю. Під час церемонії Марія Музичук звернулася до всіх у залі:

– Я вдячна організаторам, усім, хто за мене вболівав і підтримував. Було приємно бачити так багато людей, які приходили сюди й дивилися наші партії. Це справді приємно. Сподіваюся, що в наступних турнірах я зможу показати свою найкращу гру.

І ми маємо велику надію на українську шахістку, бо вона впродовж 18 напружених днів тихої внутрішньої боротьби воістину стала королевою шляхетності й мудрості, що її проявила у стосунках зі своєю сильною суперницею та її активною командою тренерів.

На завершення церемонії закриття матчу львівська влада вкотре зробила реверанс у бік ФІДЕ, що спричинило неоднозначну реакцію львів'ян. Очевидно, на знак великої поваги до події було вирішено прикріпити на розкішному фасаді палацу Потоцького, унікальній пам'ятці архітектури, меморіальну дошку зі згадкою про те, що тут відбувся шаховий матч під егідою ФІДЕ. Якби так відзначали всі пам'ятні події, котрим надавав прихисток цей палац, то зіпсували б його архітектуру. Однак усі присутні в Дзеркальній залі дружно вийшли на вулицю до парадних дверей для урочистого відкриття меморіальної дошки. І яке ж було здивування репортерів із камерами, очільників влади і гостей, коли на фасаді палацу анонсованої дошки не виявили. На щастя, ті, кому довірено оберігати пам'ятки, віддані своїй справі. Адже в цьому палаці вони були свідками великих історичних імпрез, що завжди минають. А тому, як істинні охоронці скарбів, прикріпили меморіальну табличку з вулиці Коперника на в'їзній брамі, що входить до єдиного архітектурного ансамблю палацу Потоцьких.

Ласкаво просимо!

Лариса МАРЧУК (Львів).

Грають усі, а виграє одна

Післямова до чемпіонату світу з шахів серед жінок

Як то кажуть, у кожному жарті є частка правди. Коли на шаховому небосхилі зійшла зірка норвезького генія, у шахових колах з'явився дотепний вислів: грають усі, а виграє один – Магнус Карлсен. Проте в ньому, по суті, тільки правда, бо Карлсен переможно завершував усі свої виступи, незалежно від складу суперників, місця проведення змагання та його формату – турніру чи матчу, класичних шахів чи блискавичної гри... Слідом за чоловічими шахами такий вислів став доречним і в царині жіночих шахів, де майже все виграє теж одна – китаянка Хоу Іфань. Чим не «Карлсен у спідниці»?

Тож, хоч як складно було організаторам чемпіонату світу з шахів забезпечити його проведення у Львові на належному рівні, найважчий виклик постав перед нашою королевою шахів Марією Музичук. І виклик цей – її суперниця Хоу Іфань. Щоб об'єктивніше оцінити результати матчу, згадаймо деякі подробиці й деталі, бо в них, можливо, прихована істина.